

Vega kommune
Rørøyveien 10
8983 VEGA

Deres ref.:

Deres dato:

26.06.2024

Vår ref.:

22/4304-9

24/79047

Vår dato:

20.09.2024

Fylkeskommunens uttalelse til høring og offentlig ettersyn av kommuneplanens samfunnsdel 2025-2036 - Vega kommune

Fylkeskommunen har mottatt kommuneplanens samfunnsdel 2025-2036 for Vega kommune. Frist for uttalelse er satt til 20.09.2024.

Høringsforslaget omfatter 14 kapitler som dekker en rekke tema som berører kommunens tjenesteoppgaver innen helse og oppvekst, kommunens ansvar som samfunnsutvikler, hensyn til naturmangfold, klima og miljø, kommunens organisasjon, drift og forvaltning, og forslag til arealstrategier. Høringsforslaget omfatter også et revidert forslag til forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarv.

Med bakgrunn i lov om kulturminner, vegloven, naturmangfoldloven, vannforskriften og plan- og bygningsloven, herunder fylkesplanen og rikspolitiske retningslinjer, gir Nordland fylkeskommune følgende merknader:

Merknader

Kunnskapsgrunnlag

Kommunal planstrategi 2022-2024 ble vedtatt sammen med planprogram for kommuneplanens samfunnsdel 2023-2034 10.6.2022, og legger til grunn et bredt kunnskapsgrunnlag. For det videre arbeidet, viser fylkeskommunen likevel til mulighet for å bruke verktøyene Nordland i tall, i tillegg til oversikt over [Kunnskapsgrunnlag - Nordland fylkeskommune \(nfk.no\)](#) og [Statistikk- og karttjenester - Nordland fylkeskommune \(nfk.no\)](#) på våre hjemmesider.

Prosess

Fylkeskommunen mener det er bra at målene i samfunnsdelen er langsiktige og favner en rekke fagområder. Planhorisonten for kommuneplanens samfunnsdel for Vega 2025-2036 er lang. Fylkeskommunen ber kommunen om å vurdere om planhorisonten burde begrenses til kommunestyreperioden. Dette for å knytte samfunnsdelens planperiode til kommunestyret som vedtar den. Noe som kan bidra til styrke det politiske eierskapet til samfunnsdelen og løfte samfunnsdelen som kommunens viktigste strategiske styringsverktøy som den er ment å være.

Adresse:
Postmottak
Fylkeshuset
8048 Bodø

Besøksadresse:
Prinsensgate 100
Org.nr.:
964 982 953

Telefon:
E-post:
post@nfk.no

Samfunnsutvikling
Plan og analyse
Heidi Ramsvik
Tlf.: 95166132

Fylkeskommunen gjør oppmerksom på at det er i samfunnsdelen hvor gjeldende politikk skal forankres, og at kommunestyret ved starten av hver kommunestyreperiode derfor burde vedta samfunnsdelen. Det vises til anbefalinger i KS-FoU rapporten «Samarbeid om velfungerende kommunale plansystem» (2023).

Fylkeskommunen ber kommunen vurdere å utarbeide en oppsummering (kortversjon) som viser hvordan samfunnsdelen skal fungere som politisk styringsverktøy for gjeldende kommunestyreperiode.

Forvaltning av verdensarven

Nordland fylkeskommune støtter Vega kommune i å se sammenhengen mellom samfunnsdel og forvaltningsplan for Vegaøyan verdensarv. Dette gir grunnlag for å jobbe helhetlig med samfunnsutvikling i kommunen.

Fylkeskommunen merker seg at forvaltningsplanen er oppbygd i samsvar med UNESCO's forventninger til et overordnet strategidokument og forvaltningsplan for en verdensarv, med tilpasninger som gjelder for en kommuneplan i samsvar med plan- og bygningsloven, har perspektiver for henholdsvis inntil 50 år, inntil 12 år og 0-4 år, og henter inn struktur for UNESCO's veileder «Enhancing Our Heritage Toolkit 2.0» (2023). Forslag til forvaltningsplan inkluderer vurdering av sårbarhet for menneskelig aktivitet, og vurdering av tilgjengelige verktøy for forvaltning av verdensarvverdiene. Forvaltningsplanen fremmer videre tre framtidsscenarioer for å synliggjøre muligheter for en verdensarv som er en integrert del av lokalsamfunnet.

Fylkeskommunen tar til etterretning at kommunen opplever mangel på ressurser til å forvalte og balansere hensyn og interesser, slik dette er omtalt i forvaltningsplanens kapittel 13.3.

Arealstrategier

Kommunen påpeker at arealstrategiene skal ta hensyn til både verdensarv, næring, industri, landbruk, fiskerier, akvakultur, folkehelse, samferdsel, stedsutvikling, boligutvikling, naturmangfold, klima og miljø.

Kommunen påpeker at kystzoneplanlegging i Vegas sjøområder skal gjennomføres som del av interkommunal Kystplan Helgeland 2018-2022. Samtidig heter det at det «For en øykommune er gode sammenhenger mellom arealbruken på land og til sjøs av stor betydning.».

Fylkeskommunen er opptatt av en helhetlig og forutsigbar planlegging, og viser til fylkesplanens arealpolitiske retningslinjer punkt 8.5 hvor det heter at det «I kystsonen skal det være en samordnet og helhetlig arealdisponering, der land og sjø ses i sammenheng». Kommunene oppfordres gjennom retningslinjene til å utarbeide interkommunale kystzoneplaner. Samtidig heter det at planleggingskonteksten i kystsonen er kompleks og dynamisk, og at kunnskapsgrunnlaget er under utvikling på flere områder.

Fylkeskommunen mener arealstrategiene slik det fremstår i samfunnsdelen kapittel 11 i liten grad gir styring for arealbruken. Fylkeskommunen ber kommunen utforme arealstrategier som i større grad gir grunnlag for det videre arbeidet med kommuneplanens arealdel, og som legger dagens kunnskap til grunn. Samfunnsdelens arealstrategier vil i denne sammenheng

utgjøre en viktig «bro» mellom samfunnsdel og arealdel. Fylkeskommunen ber kommunen tydeliggjøre hvordan arealstrategier er tenkt fulgt opp, både med tanke på gjeldende, vedtatt planer med føringer for arealbruk, pågående planprosesser og prosesser som skal igangsettes. Fylkeskommunen ber kommunen vurdere om kommuneplanens arealdel bør oppdateres, og som kan inkludere både land og sjøarealer.

Om forholdet til regionale interesser, har fylkeskommunen følgende merknader:

Verdensarv/Nyere tids kulturminner

Kulturminner i Nordland har mottatt høringsinnspill fra Riksantikvaren. Følgende to avsnitt er sitert fra Riksantikvaren:

«Vega kommune har med kommuneplanens samfunnsdel gjort et nyskapende og svært interessant arbeid når det gjelder forvaltningen av Vegaøyen verdensarv og samfunnsutvikling i kommunen. Samfunnsdelen er et strategidokument hvor kommunen viser hvordan de ønsker å utnytte verdensarvens muligheter til det beste for lokalsamfunnet, samtidig som de ser på hvordan rammene for innskrivingen på verdensarvlisten kan forvaltes på en god måte. Verdensarven er dermed et premiss for samfunnsdelen slik at Vega kommune kan forvalte Vegaøyens verdensarvverdier som en integrert del av kommunens samlede forvaltningsansvar» (Riksantikvaren 11.09.2024).

«Vega verdensarv er et premiss for kommuneplanens samfunnsdel, og ved at forvaltningsplanen også er en integrert del av denne, har Vega kommune utviklet et svært godt verktøy for å bidra til forvaltning av Vegaøyen verdensarv som fyrtårn for beste praksis lokalt, regionalt og nasjonalt. Dette er et eksempel på planlegging som flere av Norges verdensarvkommuner kan følge opp» (Ibid.).

Fylkeskommunen ser at oppfølgingen av forvaltningsplanen, som del av kommuneplanens samfunnsdel, vil gjøres gjennom årlig budsjettarbeid og økonomiplan.

Naturmangfold

Nordland fylkeskommune merker seg at sjøfugl har en forholdsvis kort omtale i kapittel 7. *Naturmangfold, klima, energi og miljø*. Fylkeskommunen vil derfor legge til følgende merknader.

Både internasjonalt og nasjonalt har sjøfugler hatt betydelig bestandsnedgang, og 80 prosent av alle norske sjøfugler har forsvunnet siden 1980. Hele 16 av de 28 marine sjøfuglartene i norske farvann er nå på rødlisten, med fare for å forsvinne fra norsk natur i framtiden. For eksempel har ærfuglen, som tidligere var en tallrik art på Helgeland og hadde skjærgården på Vega som et viktig kjerneområde, opplevd en kontinuerlig nedgang. Det samme gjelder for storskarven, som har sitt kjerneområde i Trøndelag og på Helgeland. Disse negative trendene skyldes hovedsakelig en kombinasjon av næringsmangel, klimaendringer og økte forstyrrelser i hekkesesongen. Predasjon og flere tilfeller av sykdom og parasitter legger ytterligere press på bestandene.

For å møte utfordringene knyttet til bestandsnedgangen, er det nødvendig med en helhetlig tilnærming, som blant annet krever god planlegging i kystnære områder. Det innebærer blant annet å vurdere samlet belastning i henhold til naturmangfoldloven, noe som vil være viktig

for framtidig arealutnyttelse. Fylkeskommunen mener denne vurderingen bør legges til grunn for temaet i kapittel 11 *Arealstrategier*. Videre er det viktig å ta hensyn til den totale påvirkningen fra tiltak, aktiviteter og inngrep på naturmangfoldet i et område, sammen med andre eksisterende eller planlagte påvirkninger. Dette er særlig viktig i forvaltningen av naturressurser, arealplanlegging og miljøkonsekvensvurderinger. Målet er å sikre en helhetlig tilnærming som ikke bare ser på enkeltprosjekters påvirkning, men også hvordan disse påvirkningene akkumuleres over tid og rom, slik at den samlede effekten på bestandene ikke blir for stor.

Fylkeskommunen ser også behovet for oppdatert kunnskap om bestandsutvikling og hvordan forskjellige aktiviteter påvirker bestandene. Ellers vil det være vanskelig å få til en helhetlig og langsiktig tilnærming til hvordan ulike menneskelige aktiviteter påvirker naturmangfoldet og sikre bærekraftig bruk av naturressursene. Det vil framover være behov for mer kunnskap om sjøfuglenes bruk av havområdene gjennom året, og hvordan menneskelig aktivitet som oppdrett og taretråling påvirker allerede truede sjøfuglbestander.

Stedsutvikling

Fylkeskommunen merker seg kommunen har høye ambisjoner om å fremme en helhetlig og planstyrt utvikling for Vegasamfunnet hvor bolyst og blilyst settes i høysetet.

Fylkeskommunen er fornøyd med at det er utarbeidet et eget kapittel for stedsutvikling som identifiserer utfordringer, muligheter og handlingsrom, og som inkluderer forslag til delmål og strategier knyttet til boligutvikling, utvikling av kommunesenteret og mobilitet.

Reiseliv og besøksforvaltning

Når det gjelder kommunens rolle knyttet til reiselivet er det viktig å benytte besøksforvaltning som verktøy både i planprosessene og som et gjennomgående perspektiv i planverket.

Dette for at man skal kunne ta vare på de mange natur- og kulturverdiene som reiselivet bygger på. Lokalsamfunnets og de besøkendes ønsker og brukerinteresser må også balanseres mot hverandre og i forhold til andre næringer. Besøksforvaltning savnes i samfunnsdelens kapittel om Vegaøyan Verdensarv siden verdensarven er en så viktig ressurs for reiselivet i Vega. Kommunen skriver selv «*Ordet «Vega» forbindes med noe positivt, noe som har fått flere og flere turister til å besøke oss*». For å sikre en bærekraftig forvaltning av natur- og kulturressursene og lokalsamfunnene i kommunen, bør en gjennom planprosessen kartlegge hvilke målgrupper en ønsker på besøk. Det må også gjøres en vurdering på hvilke områder en ønsker mer ferdsel og bruk i, og hvilke arealer som ikke bør tilrettelegges for økt belastning.

For at kommunen skal være best mulig rigget for et regenerativt reiseliv der de besøkende skal være en ressurs for utviklingen av lokalsamfunnene, oppfordrer vi kommunen til å ta initiativ til å etablere en lokal reisemålsledelse.

Det er positivt å se at det i kommuneplanens samfunnsdel er stort sammenfall mellom Vega kommune sin satsing på reiseliv og fylkeskommunens Strategi for reiseliv og opplevelser i Nordland 2023-2027.

Pågående regionalt planarbeid

Fylkeskommunen gjør oppmerksom på at den regionale planstrategien er under revidering og at det i tillegg pågår arbeid med regionale planer som etter hvert vil erstatte Fylkesplanen

for Nordland. Mer informasjon finnes på fylkeskommunens hjemmeside: [Pågående regionalt planarbeid - Nordland fylkeskommune \(nfk.no\)](#).

Veiledning

Fylkeskommunene skal i henhold til plan- og bygningsloven § 3-2 bistå og veilede kommunene i deres planoppgaver. Konsulent og kommune oppfordres til å ta kontakt med aktuelle saksbehandlere ved behov. Nordland fylkeskommune har nylig oppdatert planveiledning på nettsiden [nfk.no/planlegging](#), det viser til denne. Det vises også til [enkelplanlegging.no](#) og [planlegging.no](#)

Kontaktinformasjon

Tema	Kontaktperson	Kontaktinformasjon
Reiseliv	Rannveig Klæboe Essarti	rke@nfk.no
Verdensarv	Tom Davies	tomdav@nfk.no
Nyere tids kulturminner	Karina Krogh-Ellefsen	karkro1@nfk.no
Planfaglig	Heidi Ramsvik	heiram@nfk.no
Naturmangfold	Mia Hegstad-Pettersen	miaheg@nfk.no

Med vennlig hilsen

Silje Charlotta Wästlund
faggrupeleder plan og analyse

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi til

Fiskeridirektoratet	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Kystverket	Postboks 1502	6025	Ålesund
Sametinget	Ávjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK
Statsforvalteren i Nordland	Postboks 1405	8002	BODØ